

o tipovima pripovijedaka, pored iznesenih zamjerki, svojom glavnom ipak pomažu lakšem uspoređivanju ovih jemenskožidovskih pripovijedaka s evropskima.

U cjelini je knjiga dragocjen prilog upoznavanju jedne pripovjedački bogate i osebuje a nama do sada nepoznate sredine gdje cvjetaju narodne priče.

Maja Bošković-Stulli

JULIAN KRZYŻANOWSKI, POLSKA BAJKA LUDOWA W UKŁADZIE SYSTEMATYCZNYM. Tom I—II, Ossolineum, Wrocław —Warszawa—Kraków 1962. i 1963.

U ovom veoma značajnom djelu (kojega se prvi tom pojavio sada u drugome proširenom izdanju), želeći da čitaocima na nj svakako upozorimo, a bez mogućnosti da to djelo ovom zgodom temeljitije analitički prikazemo, donosimo bar najvažnije informativne podatke.

Autor knjige J. Krzyżanowski, istaknuti poznavalac poljske narodne književnosti i poljske literature, osobito srednjovjekovne, dao je u ovim dvjema knjigama iscrpan i temeljit pregled tipova poljskih narodnih pripovijedaka i predaja. Ovu knjigu posebno odlikuje bogata i značajna dokumentacija o sižeima zajedničkim s narodnim pripovijetkama u djelima starije poljske književnosti, što se iscrpno prikazuje u navodima uz pojedine pripovijetke. Značajna je vrijednost djela i u tome što se primjeri tipova navode prema svojoj specifičnoj strukturalnoj shemi, uz kraće informacije o razlikama među varijantama, tako da čitalac može steći stanovit predodžbu o karakteristikama poljskih pripovijedaka, a ne samo o gustoći i raširenosti pojedinih tipova.

Pripovijetke su razvrstane prema sistemu Aarne-Thompsona, ali uz znatnija odstupanja: ona se dijelom izražavaju u modifikacijama strukturalne sheme pripovijetke, a dijelom u uvođenju novih tipova. Najznačajnije je odstupanje u tome što je autor u svoj katalog uveo i narodne predaje, kao nastavak kataloga pripovijedaka (brojevi 2441 do 8256).

Djelo obuhvaća, osim svoje osnovne građe, i uvodnu studiju, bogatu bibliografiju (koja sama sadrži 20 stranica tiskanih petioma), engleski rezime, indeks važnijih motiva, usporednu tabelu tipova koji se uzajamno ukrštavaju, indeks imena i lokaliteta.

Nešto, međutim, nedostaje. Rečeno je već da se ovaj katalog u svome razvrstavanju tipova odnosi prilično slobodno prema Aarne-Thompsonovom; mjestimice se, štaviše, istim brojem označuju sadržaji nepodudarni u oba djela (razlike su osobito primjetne pri usporedbi s najnovijim izdanjem Aarne-Thompsonova indeksa iz god. 1961). Bilo bi stoga prijeko potrebno izraditi iscrpan poredbeni pregled koji bi upozoravao na sve razlike i dopune — otprilike sličan onima što ih je pok. W. Anderson bio izradio za kataloge turskih i toskanskih pripovijedaka Erberharda Boratava i G. D' Aronca. U tom bi slučaju onim istraživačima koji ne mogu čitati poljski (ili im je čitanje otežano — kao, npr., i piscu ovog prikaza) bila znatno olakšana mogućnost upotrebe ovoga značajnog priručnika.

M. Bošković-Stulli

YOLANDO PINO SAAVEDRA, CUENTOS FOLKLORICOS DE CHILE. Instituto de investigaciones folklóricas 'Ramon A. Laval', I—III. Santiago de Chile 1960, 1961. i 1963.

O ovom kapitalnom djelu za upoznavanje čileanskih narodnih pripovijedaka dajemo ovom zgodom samo kratak sumaran osvrt.

Autor knjige donosi u ovome svom trotomnom djelu od oko 1200 strana ukupno 270 narodnih pripovijedaka što ih je sam prikupio u različitim čileanskim pokrajinama (počeo ih je bilježiti godine 1948).

Pripovijetke su razvrstane prema Aarne-Thompsonovoj klasifikaciji: prvi tom obuhvaća bajke (Aa Th 300—621), drugi tom također bajke te legendarne i novelističke pripovijetke (Aa Th 314A, 516, 650—715, 756—804 i 850—950), a treći tom sadrži šaljive priče i brojalice (Aa Th 1000—1940, 2010 i dr.) te priče o životinjama (Aa Th 4—275). Tekstovi su popraćeni podacima o kazivaču i vrlo iscrpnim komparativnim

napomenama u kojima se navode adekvatni brojevi iz glavnih poznatih kataloga narodnih pripovijedaka kao i varijante iz važnijih zbirki drugih naroda; najpomnije se, dakako, prikazuju analogni primjeri iz zbirki pripovijedaka na španjolskom jeziku, posebno čileanskih i ostalih s američkoga kontinenta. Navodi iz napomena upotpunjuju se dragocjenim informacijama sadržanim u uvodu, gdje se, uz ostalo, donosi i pregled dosadašnjih proučavanja i objavljivanja čileanskih i ostalih narodnih pripovijedaka španjolskoga jezičnog područja.

Istraživanju narodnih pripovijedaka otvoren je ovim djelom pristup u jednu sve do danas veoma bogatu a do sada slabo poznatu zonu njihova postojanja, utoliko zanimljiviju što je ona podjednako značajna za studij povijesti i uzajamnih veza pripovijedaka dvaju kontinenata — američkog i evropskog.

O tome kakve su te pripovijetke, kakve specifičnosti i kakva iznenađenja one sadrže, moći će se donijeti sud kasnije, na osnovu njihova pomnijeg proučavanja.

M. Bošković-Stulli

NARODNE DRAME, POSLOVICE I ZAGONETKE. Priredio NIKOLA BONIFACIĆ ROŽIN. Pet stoljeća hrvatske književnosti, knjiga 27. Matica hrvatska — Zora, Zagreb 1963.

Ova je knjiga složena iz dva samostalna dijela: 1. Narodne drame, 2. Narodne poslovice i izreke (s ovim odjeljcima: poslovice i izreke; zagonetke; brojalice; rugalice, nabrajalice, molitvice, zaklinjanja). Oba osnovna dijela knjige popraćena su svojim posebnim predgovorima, bibliografijama i napomenama uz tekstove, dok je rječnik nepoznatih izraza zajednički za cijelu knjigu (autorji su mu N. Bonifačić Rožin i Bratoljub Klaić).

Nabrojani odjelci drugog dijela knjige svjedoče već samim svojim nazivima o širokom zahvaćanju tih inače veoma zanemarenih tzv. malih vrsta narodne književnosti; i zaista ćemo tu naći na okupu podosta dragocjenih i do sada slabo poznatih tekstova. Njihov izbor, razvrstavanje, tumačenje itd. zaslužuju opširniji kritički osvrt, no ovaj naš današnji prikaz zadovoljit će se samo upozorenjem na sadržaj toga dijela knjige, kako bi se prvenstveno mogao pozabaviti njezinim prvim i nedvojbeno ipak važnijim dijelom — narodnom dramom.

U zaključnoj napomeni govoreći o narodnoj dramati, autor tačno navodi da je »ovaj rad svojim većim dijelom formalno i sadržajno prvi ove vrste kod nas«, pa će se postavljeni problemi tek s vremenom definitivno utvrditi, a dobivene sugestije bit će »dokaz da je oživio interes za ovaj vrlo zanimljivi, ali tek djelomično ispitani sektor narodne umjetnosti«.

Ovaj osvrt kretat će se tragom te zaključne napomene — shvaćajući Bonifačićevu knjigu kao pionirski pothvat, koji je u tome svome svojstvu nezamjenljivo dragocjen i izvor za upoznavanje jednoga u nas do sada jedva zapaženog područja narodnog stvaralaštva, a s druge strane opterećen je i nedostacima koji obično prate sve prve pokušaje.

Sistematski interes za narodnu dramu traje kod nas u Jugoslaviji tek desetak godina. Uz slovenskog istraživača N. Kureta, jedan je od rijetkih koji se njome bave upravo autor ove knjige koju prikazujemo. Već prije nje napisao je nekoliko kraćih radova o istoj problematici (veći dio tih priloga spomenut je u uvodnoj bibliografiji, kojima bi svakako trebalo dodati i »Građu o narodnoj dramati«, objavljenu u prvoj knjizi »Narodne umjetnosti«).

Pojam narodne drame shvatio je autor veoma široko, pa je u svoju knjigu uvrstio tekstove dječjih igara, fragmente narodnih običaja (osobito pokladnih i svadbenih) koji sadrže scenske elemente, kratke šaljive scene koje se izvode u različitim zgodama narodnog života, pučku religioznu dramu, dramski razradene viteške igre s plesom, pučko kazalište lutaka i sjena itd.

Obilje i raznolikost te obuhvaćene građe djeluju istinski sugestivno. U knjizi prevladavaju, i brojnošću i zanimljivošću, one kratke dramske scene — ponekad kao čvrst sastavni dio ceremonijala narodnih običaja a ponekad već manje ili više osamostaljene (npr. kao tzv. komedije na svadbi ili igre na sijelu) — gdje se paro-